

แบบแสดงสรุปการเสนอผลงาน (ระดับทรงคุณวุฒิ)

ชื่อผู้ขอประเมินนางสาวลักษมณ สมานสินธุ์.....
 ตำแหน่งที่ขอประเมินที่ศึกษาด้านยุทธศาสตร์และแผนการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.....
(นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ทรงคุณวุฒิ).....

ตอนที่ ๑ หน้าทีความรับผิดชอบ

๑. หน้าทีความรับผิดชอบปัจจุบัน

มีความรับผิดชอบและบทบาทสำคัญตามภารกิจ ในการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อน และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศผ่านโครงการและกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การประชุม JCM ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไทย-จีน ไทย-สหรัฐอเมริกา ไทย-ฮังการี โดยกำกับ ดูแล และประสานการดำเนินงานด้านการต่างประเทศของหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ พร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอความเห็นเชิงนโยบาย ด้านการต่างประเทศและด้าน อววน. แก่ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรับผิดชอบจัดทำข้อเสนอ ด้านนโยบาย มาตรการ แผนงาน และโครงการด้านการต่างประเทศของสำนักงานปลัดกระทรวง รวมทั้งการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ระยะสั้นและระยะยาว เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจด้าน อววน. ของประเทศ และปฏิบัติหน้าทีเป็นผู้แทนประเทศไทยในกรอบความร่วมมือระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงภายใต้องค์กระหว่างประเทศ ที่สำคัญ อาทิ ASEM UNESCO OECD APEC และ ASEAN เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ และส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในเวทีนานาชาติ รวมทั้งริเริ่มและเข้าร่วมจัดทำความตกลงและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการยกระดับศักยภาพด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และปฏิบัติงานอื่นตามทีผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๒. หน้าทีความรับผิดชอบของตำแหน่งทีจะแต่งตั้ง (ตามที ก.พ. กำหนด)

(ถ้าตำแหน่งทีจะแต่งตั้งเป็นตำแหน่งเดียวกับตำแหน่งทีดำรงอยู่ในปัจจุบันให้ระบุ “เช่นเดียวกับข้อ ๑”)

ด้านการปฏิบัติการ

(๑) ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอความเห็นเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ แผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ด้านยุทธศาสตร์ และแผนการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือนโยบาย แผนงาน และโครงการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร หรือความมั่นคงในระดับประเทศ ให้เป็นไปตามหลักการวิชาการและแนวทางการบริหารงาน ภาครัฐ สอดคล้องตามเป้าหมาย และทิศทางของกระทรวง

(๒) วิเคราะห์ พิจารณา เสนอแนะนโยบาย แผนงาน หรือโครงการด้านความร่วมมือด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทีมีความสำคัญ หรือนโยบาย แผนงานและโครงการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร หรือความมั่นคงในระดับประเทศ เพื่อวางแผนกำหนดนโยบาย แผนงาน แผนงบประมาณ หรือโครงการ ให้บรรลุภารกิจทีกำหนดและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

(๓) วินิจฉัยปัญหาทีสำคัญในการวิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงาน หรือโครงการด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือนโยบาย แผนงาน และโครงการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือการบริหาร เพื่อให้การกำหนดนโยบายของกระทรวงมีประสิทธิภาพสูงสุด

(๔) พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการทางนโยบายต่าง ๆ ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทีเกี่ยวข้อง เพื่อให้การวางแผน นโยบาย ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อกระทรวง

(๕) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย สังสมความรู้หรือผลการศึกษาวิจัย ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อกำหนดมาตรฐานเชิงวิชาการและพัฒนาารูปแบบหรือระบบบริหาร รวมทั้ง

ก.ก.

นำความรู้เทคนิคใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในงานและวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อบกพร่องในการดำเนินการเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาและวางกลยุทธ์การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ด้านการวางแผน

(๑) วางแผนยุทธศาสตร์และแผนด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในระดับกลยุทธ์ของกระทรวง เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการบริหารงาน ติดตามประเมินผลในภาพรวม และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของกระทรวงเป็นไปตามเป้าหมาย และทิศทางที่กำหนดไว้และสามารถสนับสนุนและตอบสนองนโยบายของกระทรวง ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

(๒) วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผน หรือให้คำปรึกษาแนะนำในการวางแผน โดยเชื่อมโยงหรือบูรณาการความร่วมมือกับพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ด้านการประสานงาน

(๑) ประสานการทำงานในระดับเชิงบริหารจัดการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในกระทรวงหรือภายนอกกระทรวง องค์กรภาครัฐ และเอกชนอื่นทั้งในและต่างประเทศ โดยมีบทบาทในการเจรจา โน้มน้าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

(๒) ให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำ แก่หน่วยงาน และส่วนราชการระดับกรมและกระทรวง รวมทั้งที่ประชุมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงและตอบสนองนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านการบริการ

(๑) กำกับ ดูแลการจัดทำฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศในงานวิเคราะห์ นโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้สอดคล้องและสนับสนุนภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวง และกระทรวง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ มาตรการต่าง ๆ ของกระทรวง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาและวินิจฉัยปัญหาที่สำคัญทางด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้การส่งเสริมและสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในความรับผิดชอบแก่บุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงาน สามารถดำเนินงานได้ลุล่วง เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้

(๓) เป็นที่ปรึกษาและวิทยากรพิเศษ ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงาน เผยแพร่แผนงาน และนโยบายที่สำคัญ แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมให้ความรู้ เกี่ยวกับแผนงานและนโยบายสำคัญ ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ก.ค.

ตอนที่ ๒ ผลงานและข้อเสนอแนวคิดที่เสนอเพื่อขอรับการประเมิน (โดยเรียงลำดับตามความดีเด่นหรือความสำคัญ)

๑. ผลงาน จำนวนไม่เกิน ๓ เรื่อง

ผลงานลำดับที่ ๑ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ABET

ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘.....

สัดส่วนผลงาน๘๐%.....

กรณีที่เป็นผลงานร่วมกันของบุคคลหลายคน

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	ระบุรายละเอียดของผลงานเฉพาะส่วนที่ผู้ขอประเมินปฏิบัติ
๑) นางสาวสมิตรี พรหมยศ	๕%	<p>ผู้ขอประเมินเป็นผู้ดำเนินการหลัก ดังนี้</p> <p>๑) บทบาทเชิงนโยบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เกณฑ์และมาตรฐาน การศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานของประเทศไทย มาตรฐาน ABET และ TABEE เพื่อกำหนดกรอบแนวทางเชิงนโยบาย ● วิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลการขอรับการรับรอง จาก ABET ของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดยุทธศาสตร์ ระดับประเทศ ● ริเริ่มและจัดการประชุมหารือเชิงนโยบายระหว่าง ปลัดกระทรวง อว. กับสมาคมนักวิชาชีพไทยใน อเมริกาและแคนาดา (ATPAC) เพื่อพัฒนาความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ <p>๒) บทบาทเชิงกำกับและวางกรอบการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● วางกรอบแนวคิดและเค้าโครงข้อเสนอโครงการ กำหนดกิจกรรม แผนงบประมาณ และแนวทางการเบิกจ่าย โดยพิจารณากฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกรณีพิเศษ ● จัดการประชุมเตรียมการเพื่อกำหนดแนวทางการ ดำเนินโครงการร่วมกับผู้บริหาร ผู้แทน ATPAC และ สถาบันอุดมศึกษาที่สนใจขอรับการรับรองจาก ABET ● จัดทำบันทึกข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษา นำร่อง เพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือและการสนับสนุนงบประมาณ นำไปสู่การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม
๒) นายสุพจน์ สุทธิรัตน์	๕%	
๓) นางสาวเจษฎีสนะฮะ หะยีเจะเตะ	๕%	
๔) นางสาวอิสริยา โชติพุดิพันธ์	๕%	

อ.ก.ค.

		<p>๓) บทบาทเชิงขับเคลื่อนและขยายผล</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ABET กระบวนการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self-Study Report) การตรวจประเมิน และการประเมินทดลอง (Mock Visit) ● ริเริ่มกิจกรรมศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี ณ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน ที่ได้รับการรับรองจาก ABET เพื่อเสริมสร้างความพร้อมและความเชื่อมั่น ● ติดตาม ทบทวน ปรับปรุง และขยายผลการดำเนินงาน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลความก้าวหน้า และการร่วมกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของสถาบันอุดมศึกษา ● จัดทำคู่มือการเตรียมความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการขอรับการรับรองจาก ABET เพื่อเผยแพร่เป็นแนวทางการดำเนินงานในระดับประเทศ
--	--	--

ผลงานลำดับที่ ๒ เรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ด้าน อววน. ของประเทศไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ๒๕๖๖ – ๒๕๖๘.....

สัดส่วนผลงาน๘๐%.....

กรณีที่เป็นผลงานร่วมกันของบุคคลหลายคน

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	ระบุรายละเอียดของผลงานเฉพาะส่วนที่ผู้ขอประเมินปฏิบัติ
<p>๑) นายศรัณย์ วัชรากัย</p> <p>๒) นางสาววรรณิ กล่อมละเอียด</p> <p>๓) นางสาววิรัชญา นิสมณี</p> <p>๔) นางสาวชลธิชา ประทุมทอง</p>	<p>๕%</p> <p>๕%</p> <p>๕%</p> <p>๕%</p>	<p>ผู้ขอประเมินเป็นผู้ดำเนินการหลัก ดังนี้</p> <p>๑) วิเคราะห์และกลั่นกรองบริบทเชิงยุทธศาสตร์จากแนวโน้มและสถานการณ์ในระดับโลก ระดับภูมิภาค และประเทศไทย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงนโยบายในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทุนมนุษย์ด้าน อววน. ของประเทศ</p> <p>๒) วิเคราะห์และสังเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) เพื่อแปลงสู่กรอบนโยบายและแนวทางเชิงปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างเป็นระบบ</p> <p>๓) วิเคราะห์กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศและแนวโน้มสากลด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ อววน. เพื่อใช้กำหนดทิศทาง แผนงาน และกลไกความร่วมมือระหว่าง</p>

ตอนที่ ๒ ผลงานและข้อเสนอแนวคิดที่เสนอเพื่อขอรับการประเมิน (โดยเรียงลำดับตามความดีเด่นหรือความสำคัญ)

		<p>ประเทศที่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาว</p> <p>๔) ริเริ่ม ออกแบบ และขับเคลื่อนความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับประเทศ องค์กร และเครือข่ายระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับศักยภาพบุคลากร นักวิจัย อาจารย์ และนักศึกษาในสาขายุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ</p> <p>๕) กำกับและบูรณาการแผน โครงการ และกิจกรรมด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ อววน. ระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ ให้เกิดความเชื่อมโยงเป็นเอกภาพ และเกิดผลลัพธ์เชิงระบบในระดับประเทศ</p> <p>๖) บริหารจัดการและกำกับกรอบงบประมาณ กฎ ระเบียบ และข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาล โปร่งใส คุ่มค่า และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อภาครัฐ</p> <p>๗) ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายและสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาทุนมนุษย์และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ</p> <p>๘) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ อววน. ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ พร้อมเสนอแนวทางปรับปรุงเชิงระบบ และการขยายผลในระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๙) อำนวยการจัดประชุมชี้แจงเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ เพื่อถ่ายทอดทิศทาง แนวทางการดำเนินโครงการ จัดสรรงบประมาณ ผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคแก่บุคลากรและเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและการขับเคลื่อนอย่างมีเอกภาพ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง</p>
--	--	---

๒. ข้อเสนอแนวคิด จำนวน ๑ เรื่อง

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษาและนวัตกรรมระดับนานาชาติ (International Higher Education & Innovation Hub)

ตอนที่ ๓ การรับรองผลงาน

๑. คำรับรองของผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นางสาวลักษมณ สมานสินธุ์)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ
(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

๒. คำรับรองของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ขอรับรองว่าสัดส่วนผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

ผลงานลำดับที่ ๑ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ABET

(ลงชื่อ)
(นางสาวสวามิตรี พรหมยศ)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

(ลงชื่อ)
(นายสุพจน์ สุทธิรัตน์)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

(ลงชื่อ)
(นางสาวเจษณิศา หะยีเจเตะ)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

(ลงชื่อ)
(นางสาวอิสริยา โชติพิพัฒน์)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

ตอนที่ ๓ การรับรองผลงาน

ผลงานลำดับที่ ๒ เรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ด้าน อววน. ของประเทศไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือ
ระหว่างประเทศ

(ลงชื่อ)

(นายศรัณย์ วัชรากัย)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

(ลงชื่อ)

(นางสาววรรณิ กล่อมละเอียด)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

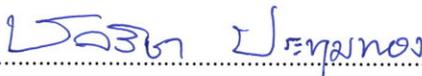
(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

(ลงชื่อ)

(นางสาวมริชฎา นิลมณี)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

(ลงชื่อ)

(นางสาวชลธิชา ประทุมทอง)

(ตำแหน่ง) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

(วันที่) ๑๕ /มกราคม..... /๒๕๖๙.....

ตอนที่ ๓ การรับรองผลงาน

๓. คำรับรองของผู้บังคับบัญชา (ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ
 ความเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี)

(ลงชื่อ) *พิชญ์ กัญชนะ*

(นางเพ็ญญา กัญชนะ)

(ตำแหน่ง) ผู้ตรวจราชการกระทรวงการอุดมศึกษา

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(วันที่) *๑๕* /มกราคม...../.....๒๕๖๙.....

๔. คำรับรองของผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

(ลงชื่อ)

(.....)

(ตำแหน่ง)

(วันที่)/...../.....

๕. คำรับรองของหัวหน้าส่วนราชการ

(ลงชื่อ) *พิชญ์ กัญชนะ*

(ศาสตราจารย์สุภชัย ปทุมนากุล)

(ตำแหน่ง) ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(วันที่) *๑๖* /มกราคม...../.....๒๕๖๙.....

- หมายเหตุ : ๑) กรณีเป็นผลงานร่วมกันของบุคคลหลายคน ผู้มีส่วนร่วมในผลงานทุกคนจะต้องลงชื่อในคำรับรอง
 และเมื่อได้ลงชื่อรับรองและส่งเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินแล้ว จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขไม่ได้
 ๒) คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชา
 ที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวก็ให้มีคำ
 รับรองหนึ่งระดับได้
 ๓) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานให้แนบเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผลงานและแนบเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

พิชญ์

แบบการเสนอผลงานที่ ๑
(ระดับทรงคุณวุฒิ)

๑ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ABET

๒. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ.....พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘.....

๓. บทสรุปผู้บริหาร

๑. **บทนำ:** นัยสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อบริบทการพัฒนาประเทศ ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและภูมิทัศน์เศรษฐกิจโลก (Global Economic Landscape) ประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายในการยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง (Value-Based Economy) ปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จในบริบทดังกล่าวคือ “คุณภาพของทุนมนุษย์” โดยเฉพาะบุคลากรด้านวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งถือเป็นฟันเฟืองสำคัญในภาคการผลิตและบริการสมัยใหม่ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูประบบการผลิตกำลังคนให้หลุดพ้นจากกับดักการศึกษาแบบดั้งเดิม จึงได้กำหนดนโยบายเชิงรุกในการผลักดันมาตรฐาน Accreditation Board for Engineering and Technology (ABET) มาเป็นกลไกขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นมาตรฐานสากลที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-Based Education: OBE) ซึ่งได้รับการยอมรับสูงสุดในระดับโลก การดำเนินการนี้มีไว้ใช้เพื่อการรับรองหลักสูตรแต่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติและเตรียมความพร้อมกำลังคนไทยให้เข้าสู่ตลาดแรงงานสากล (Global Workforce) ภายใต้ข้อตกลง Washington Accord

๒. **เส้นทางการขับเคลื่อน:** จากนโยบายนำร่องสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ การดำเนินงานขับเคลื่อนมาตรฐาน ABET ของสำนักงานปลัดกระทรวง อว. (สป.อว.) มีพัฒนาการทางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น ๒ ระยะสำคัญ

ระยะที่ ๑ การทดลองเชิงนโยบาย (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔) มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่นำร่อง (Sandbox) ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมสูง ผลสัมฤทธิ์ในระยะนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ โดยมีสถาบันอุดมศึกษา ๔ แห่ง สามารถนำหลักสูตรเข้าสู่มาตรฐานระดับโลกได้สำเร็จจำนวน ๙ หลักสูตร ซึ่งเป็นการพิสูจน์ทราบว่า บริบทการศึกษาไทยสามารถปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานสากลได้จริง

ระยะที่ ๒ การขยายผลและสร้างความยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘) ภายใต้มติของคณะอนุกรรมการด้านการพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) โครงการได้ยกระดับเป้าหมายสู่การสร้างผลกระทบในวงกว้าง โดยขยายขอบเขตไปยังกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและมหาวิทยาลัยในภูมิภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางวิชาการและสร้างมาตรฐานเดียวทั้งระบบ

๓. **กลไกบริหารจัดการและการจัดสรรทรัพยากรเชิงรุก** ความสำเร็จของการดำเนินงานเกิดจากการวางกลไกสนับสนุนที่ครบวงจร ประกอบด้วย

๑) **การสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ** ความร่วมมือกับสมาคมนักวิชาชีพไทยในอเมริกาและแคนาดา (ATPAC) ถือเป็นกุญแจความสำเร็จในการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการ Coaching และ Mock Visit ซึ่งช่วยลดช่องว่างความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐานที่ซับซ้อน

๒) การลงทุนงบประมาณมุ่งเป้า ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๖๖-๒๕๖๘ สป.อว. สนับสนุนงบประมาณกว่า ๗.๒ ล้านบาท ครอบคลุมสถาบันกว่า ๒๔ แห่ง และ ๖๐ หลักสูตร การลงทุนนี้มุ่งเน้นที่กระบวนการพัฒนาคุณภาพและค่าธรรมเนียมการประเมิน ซึ่งถือเป็นการลงทุนที่มีความคุ้มค่าสูงเมื่อเทียบกับมูลค่าทางเศรษฐกิจที่จะได้รับการผลิตวิศวกรคุณภาพสูง

๔. ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์และการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ข้อมูล ณ สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของผลงานที่เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

- สถานะปัจจุบัน: ประเทศไทยมีหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ที่ได้รับการรับรอง ABET อย่างเป็นทางการแล้ว ๑๔ หลักสูตร

- แนวโน้มอนาคต: มีอีก ๑๔ หลักสูตร จาก ๖ สถาบันอุดมศึกษา อยู่ระหว่างกระบวนการประเมินขั้นสุดท้าย

- การคาดการณ์: หากผลการประเมินเป็นไปตามแผน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ประเทศไทยจะมีหลักสูตรมาตรฐาน ABET รวมทั้งสิ้น ๒๘ หลักสูตร

โดยจำนวนหลักสูตรที่ผ่านการรับรองจาก ABET สูงกว่าเป้าหมายขั้นต่ำของโครงการระยะที่ ๒ จำนวน ๑๐ หลักสูตร เป็น ๑๘ หลักสูตร สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความตื่นตัว และมีความสนใจที่เข้าร่วมการรับรองมาตรฐานระดับสากลจำนวนมาก หากได้รับการสนับสนุนทรัพยากรและทิศทางนโยบายที่ชัดเจนจากภาครัฐ

๕. ผลกระทบเชิงโครงสร้าง (Structural Impact) การขับเคลื่อนโครงการนี้ส่งผลกระทบต่อที่สำคัญ คือ

๑) การปฏิรูปวัฒนธรรมองค์กรหรือสถาบันอุดมศึกษา เกิดการเปลี่ยน Mindset ของคณาจารย์จากการ “สอนตามหนังสือ” เป็นการ “สร้างสมรรถนะผู้เรียน” มีการวัดผลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

๒) การยกระดับความเชื่อมั่นประเทศ การมีหลักสูตรมาตรฐานสากลจำนวนมาก เป็นดัชนีชี้วัดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาที่สำคัญ ดึงดูดบริษัทข้ามชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตและวิจัยในประเทศไทย

๓) การลดความเหลื่อมล้ำ การขยายผลไปยังมหาวิทยาลัยภูมิภาคและมหาวิทยาลัยเอกชน ช่วยกระจายโอกาสให้นักศึกษาในต่างจังหวัดเข้าถึงการศึกษาระดับโลก ลดการกระจุกตัวของความเจริญ

๖. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับขั้นตอนต่อไป เพื่อให้การยกระดับคุณภาพการศึกษานี้มีความยั่งยืนและต่อเนื่อง ขอเสนอแนวทางดำเนินการในระยะต่อไป ดังนี้

- จัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยที่ผ่านการรับรองแล้ว (Mentor Universities) ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับสถาบันใหม่ เพื่อลดภาระงบประมาณในการจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างชาติในระยะยาว

- กำหนดมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลัง

สำหรับสถาบัน: พิจารณาจัดสรรงบประมาณ Top-up สำหรับหลักสูตรที่รักษาสถานะ ABET ได้ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าธรรมเนียมรายปี

สำหรับผู้เรียน พิจารณาทุนการศึกษาหรือสิทธิพิเศษสำหรับนักศึกษาในหลักสูตรมาตรฐานสากล เพื่อดึงดูดคนเก่ง (Talent) เข้าสู่ระบบ

- การบูรณาการกับภาคอุตสาหกรรม ผลักดันให้หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน (BOI) หรือสภาอุตสาหกรรม ให้การรับรองหรือสิทธิประโยชน์แก่บริษัทที่รับบัณฑิตจากหลักสูตร ABET เข้าทำงานเพื่อสร้างอุปสงค์ (Demand-side)

กัม

การผลักดันมาตรฐาน ABET คือตัวอย่างความสำเร็จของการใช้นโยบายด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) เป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ การเปลี่ยนโฉมการผลิตกำลังคน ในครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ยกระดับศักดิ์ศรีของวิศวกรไทย แต่ยังเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพาประเทศไทย ก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง สู่การเป็นประเทศชั้นนำด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างเต็มภาคภูมิ

๔. เหตุผล ความจำเป็น หรือที่มาของการปฏิบัติงาน

๑. บริบทความท้าทาย: พลวัตโลกและการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในระดับโลกที่มีความซับซ้อนและพลวัตสูง อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ระบบอัตโนมัติ และอุตสาหกรรมขั้นสูง ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจฐานความรู้” อย่างเต็มรูปแบบ ในบริบทเช่นนี้ “กำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์” นับเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว ประเทศที่สามารถผลิตวิศวกรที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพสากลและตอบโจทย์อุตสาหกรรมอนาคตจะมีความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ ในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ การพัฒนาเทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

๒. สภาพปัญหา: ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบการผลิตกำลังคน แม้ประเทศไทยจะมีความตระหนักในความสำคัญดังกล่าว แต่ระบบการผลิตกำลังคนวิศวกรรมศาสตร์ของประเทศยังเผชิญกับ “ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง” ที่สำคัญ ทั้งในด้านคุณภาพของหลักสูตร ความทันสมัยของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และระบบประกันคุณภาพที่ยังขาดความเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานระดับโลก จากการวิเคราะห์พบว่า หลักสูตรจำนวนไม่น้อยยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเชิงทฤษฎี (Content-based) มากกว่าการพัฒนาสมรรถนะเชิงปฏิบัติ การคิดเชิงระบบ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และทักษะสากลที่จำเป็นต่อการทำงานในบริบทข้ามพรมแดน ปัญหานี้ส่งผลให้บัณฑิตวิศวกรรมศาสตร์ของไทยยังขาดความสามารถในการแข่งขัน เมื่อเปรียบเทียบกับกำลังคนจากประเทศที่มีระบบรับรองมาตรฐานวิชาชีพที่เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

๓. การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย: ABET ในฐานะเครื่องมือยุทธศาสตร์ เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดดังกล่าว กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ของประเทศให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล โดยเลือกใช้เกณฑ์การรับรองของ Accreditation Board for Engineering and Technology (ABET) มาเป็น “เครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์” ในการปฏิรูปหลักสูตรและระบบประกันคุณภาพ เหตุผลสำคัญในการเลือก ABET คือการเป็นมาตรฐานการรับรองด้านวิศวกรรมศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางที่สุดในระดับนานาชาติ และมีจุดเด่นที่การให้ความสำคัญกับ “ผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิต (Student Outcomes)” ที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพจริง ตลอดจนเน้นกระบวนการ “ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)” ซึ่งตรงกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ

๔. ความจำเป็นของการปฏิบัติงาน การดำเนินโครงการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ABET จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งทั้งในเชิงนโยบายและเชิงภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และสามารถผลิตบัณฑิตวิศวกรรมศาสตร์ที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เทคโนโลยีขั้นสูง และการพัฒนาประเทศในระยะยาว อันจะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืนในเวทีโลก ดังนั้น การกำกับติดตามและผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนี้ จึงเป็นภารกิจสำคัญของที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์และแผนฯ ในการเปลี่ยนนโยบายสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

กัม

๕. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ หรือแนวคิด หรือข้อกฎหมาย ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่มาตรฐานสากล ABET ผู้ประเมินได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์มาบูรณาการเพื่อการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑. ความเชี่ยวชาญด้านการวางแผนยุทธศาสตร์และการออกแบบนโยบาย

การริเริ่มโครงการเชิงรุก: มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อริเริ่มและออกแบบกรอบโครงการส่งเสริมมาตรฐาน ABET ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น โดยกำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูง

ผู้นำทางความคิด: ใช้แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อผลักดันให้ ABET เป็น “เครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์” ในการปฏิรูประบบการศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ไทย โดยมุ่งเน้นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน มากกว่าเพียงการขอรับรองตราสัญลักษณ์

๒. องค์ความรู้เชี่ยวชาญด้านเกณฑ์มาตรฐานสากล (ABET & Outcome-Based Education)

- มีความรู้ในเกณฑ์มาตรฐาน ABET (EAC) โดยเฉพาะหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Student Outcomes) และกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

- นำความรู้ด้านการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self-Study Report) มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดทำคู่มือและให้คำปรึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมของหลักสูตรและห้องปฏิบัติการให้สอดคล้องกับมาตรฐานโลก

๓. ความชำนาญด้านการบริหารจัดการโครงการและเครือข่ายความร่วมมือ

การกำกับติดตามผล: มีประสบการณ์ในการบริหารและกำกับติดตามโครงการ ABET ทั้งระยะที่ ๑ และ ๒ ให้บรรลุเป้าหมายตามกรอบงบประมาณ โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย

การสร้างเครือข่ายนานาชาติ: มีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือกับสมาคมนักวิชาชีพไทยในอเมริกาและแคนาดา (ATPAC) เพื่อสร้างกลไกการถ่ายทอดองค์ความรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร เช่น ABET Forum Workshop และการศึกษาดูงานแนวปฏิบัติที่ดีจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยความสำเร็จสำคัญของโครงการ

๔. ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการ (Legal & Regulatory Compliance)

การประยุกต์ใช้กฎหมาย: ปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรและการดำเนินโครงการเป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดต่อภาครัฐ

๖. รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

กระบวนการขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น ๗ ระยะ เพื่อให้มั่นใจว่าการนำเกณฑ์มาตรฐานสากล (ABET) มาประยุกต์ใช้จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑. การวิเคราะห์บริบทเชิงรุกและการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์

ขั้นตอนการดำเนินการ: ศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี รวมถึงมาตรฐานวิชาชีพวิศวกรรมสากล เปรียบเทียบกับสถานะปัจจุบัน (Gap Analysis) ของระบบการผลิตกำลังคนไทย เพื่อกำหนดทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทใหม่

เป้าหมายของงาน: ได้กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ชัดเจน แม่นยำ และสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง อว. และทิศทางการพัฒนาประเทศ

๒. การออกแบบและริเริ่มโครงการเชิงนโยบาย

ขั้นตอนการดำเนินการ: สังเคราะห์ผลการวิเคราะห์สู่การออกแบบ “โครงการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยฯ” โดยกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ (KPIs) แผนปฏิบัติการ และกรอบงบประมาณที่เหมาะสม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบและผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับชาติ

เป้าหมายของงาน: มีแผนงานโครงการเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพ เป็นระบบ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงภายใต้กรอบงบประมาณที่กำหนด

๓. การสร้างระบบนิเวศความร่วมมือเครือข่ายนานาชาติ

ขั้นตอนการดำเนินการ: สร้างและบริหารจัดการกลไกความร่วมมือแบบไตรภาคี ระหว่างหน่วยงานกำหนดนโยบาย สถาบันการศึกษาและนักวิชาชีพจากสมาคม ATPAC เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบการศึกษา

เป้าหมายของงาน: เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้สู่สถาบันอุดมศึกษาไทย

๔. การยกระดับสมรรถนะบุคลากรและสถาบัน

ขั้นตอนการดำเนินการ: ดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเชิงรุกผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Forums) และศึกษาดูงานสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่ผ่านการรับรองแล้วเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเกณฑ์ Outcome-Based Education (OBE) และการเตรียมความพร้อมของห้องปฏิบัติการ

เป้าหมายของงาน: ผู้บริหารและคณาจารย์มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และสถาบันอุดมศึกษา มีความพร้อมเชิงระบบในการเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐาน

๕. การสนับสนุนการเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสากล

ขั้นตอนการดำเนินการ: ให้คำปรึกษาและสนับสนุนทรัพยากรแก่หลักสูตรเป้าหมายในการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self-Study Report) การเตรียมความพร้อมรับการตรวจประเมิน และการประสานงานกับหน่วยงานรับรองมาตรฐาน (ABET) เพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างราบรื่น

เป้าหมายของงาน: หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตของไทยเข้าสู่กระบวนการและผ่านการรับรองมาตรฐาน ABET เพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

๖. การกำกับติดตามและบริหารจัดการคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินการ: ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะจาก ABET เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เป้าหมายของงาน: การดำเนินงานมีความคุ้มค่า โปร่งใส และเกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ตามหลักธรรมาภิบาล

๗. การสังเคราะห์บทเรียนและขยายผลเชิงนโยบาย

ขั้นตอนการดำเนินการ: ถอดบทเรียนความสำเร็จและอุปสรรคจากการดำเนินงาน เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการขยายผลสู่หลักสูตรสาขาอื่น ๆ และใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนกำลังคนของประเทศในระยะยาว

เป้าหมายของงาน: เกิดผลกระทบในวงกว้างต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และระบบอุดมศึกษาไทยได้รับการยอมรับในเวทีโลกอย่างยั่งยืน

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๗.๑. ผลสัมฤทธิ์เชิงปริมาณ

- **ความสำเร็จในการรับรองมาตรฐานที่เกินกว่าเป้าหมาย:** สามารถผลักดันให้หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตของไทยได้รับการรับรองจาก ABET อย่างเป็นทางการแล้ว จำนวน ๑๔ หลักสูตร จาก ๘ สถาบันชั้นนำ และมีหลักสูตรที่เข้าสู่กระบวนการและรอผลการประเมินอีก ๑๔ หลักสูตร (คาดว่าจะทราบผลในปี พ.ศ. ๒๕๖๙) รวมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๘ หลักสูตร ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าเป้าหมายตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในแผนงานระยะที่ ๒
- **การขยายเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาคุณภาพ:** เกิดการขยายตัวของภาคีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมกว่า ๑๕ แห่ง ครอบคลุมทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน แสดงให้เห็นถึงการตอบรับและการขยายผลของนโยบายในวงกว้าง
- **การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่บุคลากรวงกว้าง:** ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ (Capacity Building) ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิชาชีพสมาคม ATPAC มากกว่า ๑๐ กิจกรรมหลัก ซึ่งสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้จำนวนหลายร้อยคนทั่วประเทศ
- **การบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ:** บริหารจัดการและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเชิงกลยุทธ์ จำนวนกว่า ๗ ล้านบาท เพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมและค่าธรรมเนียมการรับรอง โดยมุ่งเน้นความคุ้มค่าและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อหลักสูตรเป้าหมาย

๗.๒ ผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ

- **การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล:** เกิดการปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตไทย ไปสู่ระบบ Outcome-Based Education (OBE) อย่างเต็มรูปแบบซึ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาระดับโลก
- **การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ:** การได้รับการรับรอง ABET เป็นเครื่องยืนยันคุณภาพบัณฑิตไทยในเวทีโลกช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาคอุตสาหกรรมข้ามชาติ และส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพวิศวกรรมในระดับนานาชาติ ซึ่งตอบโจทย์การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงของประเทศ
- **การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพที่ยั่งยืน:** เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรในสถาบันอุดมศึกษา จากการทำงานตามระเบียบแบบแผนเดิม ไปสู่การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจและมีกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ที่ฝังรากลึกในระบบการทำงาน
- **ต้นแบบการขยายผลเชิงนโยบาย :** ความสำเร็จของโครงการนี้ได้กลายเป็น “Sandbox ต้นแบบ” ในการพัฒนากำลังคนสาขาวิชาชีพอื่น โดยสามารถนำกระบวนการและองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อขยายผลการยกระดับมาตรฐานหลักสูตรในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ของประเทศในอนาคต

๘. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

ผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการยกระดับการผลิตกำลังคนวิศวกรรมศาสตร์ตามมาตรฐานสากล (ABET) ได้ถูกนำไปขยายผลและก่อให้เกิดประโยชน์ใน ๓ ด้านสำคัญ ดังนี้

๘.๑ ด้านนโยบายและการบริหารจัดการภาครัฐ

- เป็นต้นแบบความสำเร็จที่จับต้องได้: โครงการนี้เปรียบเสมือน “พื้นที่นำร่อง (Sandbox)” ที่พิสูจน์แล้วว่าทำได้จริง ซึ่งกระทรวง อว. สามารถนำกระบวนการและบทเรียนที่ได้ไปใช้เป็นต้นแบบในการวางแผนพัฒนากำลังคนในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ของประเทศ
- เครื่องมือจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่า: ผลการดำเนินงานถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในรูปแบบ “เน้นผลสัมฤทธิ์” (จัดสรรงบประมาณพิเศษเพื่อจูงใจในการขอรับการรับรอง) และใช้เป็นข้อมูลในการออกมาตรการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตื่นตัวในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

๘.๒ ด้านสถาบันอุดมศึกษาและการเรียนการสอน

- การพลิกโฉมวิธีการสอน: ช่วยเปลี่ยนวิธีการสอนจากการเน้น “ท่องจำเนื้อหา” ไปสู่การเน้น “ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนทำได้จริง” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษายุคใหม่ที่ทั่วโลกยอมรับ
- ใบบอกทางสู่สากล: การผ่านมาตรฐาน ABET เป็นเครื่องการันตีคุณภาพที่ทำให้มหาวิทยาลัยไทยได้รับการยอมรับในระดับโลก สะดวกต่อการไปต่อยอดแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการหรือจัดทำหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ

๘.๓ ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน: การมีวิศวกรที่ได้รับรองมาตรฐานโลก ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับบริษัทข้ามชาติและอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ EEC ว่าประเทศไทยมี “ฐานกำลังคนคุณภาพสูง (Talent Pool)” ที่พร้อมรองรับเทคโนโลยีขั้นสูง ไม่ขาดแคลนคนเก่ง
- ภาคเอกชนลดต้นทุน ได้คนพร้อมทำงาน: ภาคอุตสาหกรรมจะได้บัณฑิตที่ “ทำงานเป็นและทำงานได้ทันที” ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและเวลาในการฝึกอบรมพนักงานใหม่ ส่งผลให้ธุรกิจเดินหน้าได้เร็วขึ้นและช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืน

๙. ความยั่งยืนและซับซ้อนในการดำเนินการ

การยกระดับหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตสู่มาตรฐานสากล (ABET) มิใช่เพียงการปรับปรุงรายวิชา แต่เป็นการ “ปฏิรูปโครงสร้างระบบการศึกษา” ซึ่งมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนใน ๓ มิติหลัก ดังนี้

๙.๑ ความซับซ้อนในการเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนการสอน

- จาก “สอนตามหนังสือ” สู่ “เน้นผลลัพธ์ที่ทำได้จริง”: ความท้าทายสูงสุดคือการเปลี่ยนวิธีคิดของอาจารย์ผู้สอนจากเดิมที่เน้นการบรรยายเนื้อหา (Content-Based) ให้กลายเป็นการออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นว่าผู้เรียนต้องทำอะไรเป็น (Outcome-Based Education: OBE)
- วงจรการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด: ระบบ ABET บังคับให้ต้องมีการเก็บข้อมูลและประเมินผลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลา (Continuous Improvement) ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจที่ลึกซึ้งและการทำงานที่เป็นระบบมากกว่าระบบการสอนแบบเดิม

๙.๒ ความซับซ้อนในการบริหารจัดการผู้เกี่ยวข้อง

- การประสานความต่าง: ต้องเชื่อมโยงความต้องการของคนหลายกลุ่มที่มีเป้าหมายและภาษาที่แตกต่างกัน ทั้งอาจารย์ (เน้นวิชาการ) ภาคอุตสาหกรรม (เน้นทักษะทำงานจริง) และหน่วยงานรัฐ (เน้นระเบียบ)
- ช่องว่างความพร้อม: สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีต้นทุนเดิมไม่เท่ากัน ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากรและอุปกรณ์เครื่องมือ ทำให้การสื่อสารและการสร้างมาตรฐานเดียวกันทำได้ยาก และต้องใช้ทักษะการประสานงานขั้นสูง

๙.๓ ความซับซ้อนเชิงกฎระเบียบและกระบวนการ

- ความยุ่งยากของเอกสารและขั้นตอน: กระบวนการขอรับรอง ABET มีมาตรฐานที่เข้มงวด ใช้เวลานาน และต้องใช้หลักฐานเชิงประจักษ์จำนวนมาก
- การปลดล็อกข้อจำกัด: บ่อยครั้งที่มาตรฐานสากลอาจขัดแย้งกับกฎระเบียบภายในหรือเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของไทย การบริหารจัดการจึงต้องใช้ความรอบคอบในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องทั้งกฎหมายไทยและมาตรฐานสากล โดยไม่เป็นภาระแก่ผู้ปฏิบัติงานจนเกินไป

๑๐. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

การขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการผลิตกำลังคนวิศวกรรมศาสตร์ของไทยสู่มาตรฐานสากล (ABET) เป็นกระบวนการที่มีความท้าทายสูง โดยเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้างและเชิงบริหารจัดการที่สำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑๐.๑ ความเหลื่อมล้ำของความพร้อมพื้นฐาน สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทและต้นทุนเดิมที่ต่างกันอย่างมาก ทั้งด้านศักยภาพบุคลากร งบประมาณ และระบบสนับสนุนทางวิชาการ ส่งผลให้ความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่ระบบ Outcome-Based Education (OBE) ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดช่องว่างของการพัฒนาที่ต่างกันชัดเจนระหว่างสถาบัน

๑๐.๒ ความซ้ำซ้อนของภาระงานด้านการประกันคุณภาพ แม้จะมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพเช่นเดียวกันแต่กรอบการประเมินภายในประเทศกับเกณฑ์สากลของ ABET ยังมีความแตกต่างกันในรายละเอียด ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องแบกรับภาระการทำเอกสารและการประเมินหลายระบบพร้อมกัน ซึ่งสิ้นเปลืองทรัพยากร เวลาและอาจบั่นทอนแรงจูงใจในการเข้าสู่มาตรฐานสากลในระยะยาว

๑๐.๓ ช่องว่างองค์ความรู้และประสบการณ์ บุคลากรในระดับคณะและหลักสูตรยังขาดความเชี่ยวชาญเชิงลึกเกี่ยวกับเกณฑ์ ABET โดยเฉพาะการตีความข้อกำหนด การออกแบบเครื่องมือวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ และการสร้างระบบปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะทางที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์

๑๐.๔ เสถียรภาพของทรัพยากรสนับสนุน การเข้าสู่มาตรฐานสากลมีต้นทุนสูง ทั้งค่าธรรมเนียมการรับรอง ค่าเตรียมความพร้อม และค่าพัฒนาบุคลากร หากขาดกลไกการสนับสนุนงบประมาณที่ต่อเนื่องและชัดเจนจากภาครัฐ อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของบางสถาบัน และความยั่งยืนของโครงการในระยะยาว

๑๐.๕ แรงต้านในการบริหารการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนผ่านจากระบบการสอนแบบเน้นเนื้อหา (Input-based) สู่การเน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) เป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ เพราะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ (Mindset) และวัฒนธรรมการทำงานที่ฝังรากลึก ซึ่งมักเผชิญกับความไม่คุ้นเคยและแรงต้านจากบุคลากรในช่วงเริ่มต้น

๑๑. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การยกระดับคุณภาพการศึกษาบรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงขอเสนอแนวทางขับเคลื่อน ๕ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑๑.๑ การประสานมาตรฐานเพื่อลดความซ้ำซ้อน: พัฒนารอบนโยบายระดับชาติที่บูรณาการเกณฑ์ประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (Global Standards) เพื่อลดภาระงานซ้ำซ้อน และมุ่งเน้นทรัพยากรไปที่การพัฒนาผู้เรียน

๑๑.๒ การสร้างกลไกพี่เลี้ยงและคลังสมอง: จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศหรือเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Mentors) ถ่ายทอดองค์ความรู้และให้คำปรึกษาตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมจนถึงหลังการรับรอง

๑๑.๓ การจัดสรรงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์: สนับสนุนงบประมาณในลักษณะ “มุ่งเป้า” และ “ผูกพันข้ามปี” เพื่อสร้างความมั่นใจในการวางแผนพัฒนาระยะยาวของสถาบันอุดมศึกษา

๑๑.๔ การบริหารการเปลี่ยนแปลงและระบบจูงใจ: ผลักดันให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับการสร้างระบบแรงจูงใจที่เหมาะสมแก่คณาจารย์ผู้ทุ่มเทพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างการยอมรับและการมีส่วนร่วม

๑๑.๕ การเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม :ยกระดับความร่วมมือกับภาคเอกชนให้เป็น “หุ้นส่วนร่วมพัฒนา” เพื่อให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตอบโจทย์ความต้องการจริงของภาคการผลิตและบริการ นำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่พร้อมทำงานทันที

๑๒. การเผยแพร่ผลงาน

ดำเนินการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์และการจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนมาตรฐาน ABET อย่างเป็นระบบครอบคลุม ๓ มิติสำคัญ ดังนี้

๑๒.๑ ระดับปฏิบัติการ: ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง OBE และแนวทางการเตรียมความพร้อมตามเกณฑ์ ABET ผ่านการประชุมสัมมนาและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้แก่ผู้บริหารและคณาจารย์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้จริง

๑๒.๒ ระดับนโยบาย: สังเคราะห์ผลการดำเนินงานจัดทำเป็น “รายงานสรุป” และ “ข้อเสนอเชิงนโยบาย” เสนอต่อหน่วยงานกำกับดูแล เพื่อใช้ประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์และกำหนดมาตรการสนับสนุนทรัพยากรระดับประเทศ

๑๒.๓ ระดับสาธารณะ: เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และบทเรียนความสำเร็จผ่านช่องทางดิจิทัล สื่อสิ่งพิมพ์ และเครือข่ายสถาบันการศึกษา เพื่อขยายฐานการรับรู้ในวงกว้างโดยการเผยแพร่ผลงานดังกล่าว ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาเกิดความตื่นตัวและมีความพร้อมในการยกระดับหลักสูตรสู่มาตรฐานสากลอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับภารกิจเร่งด่วนของรัฐในการสร้างกำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาประเทศ

หมายเหตุ : ๑) กรณีผลงานเป็นงานวิจัย หัวข้อการนำเสนอก็ให้เป็นไปตามรูปแบบของงานวิจัย

๒) บทสรุปผู้บริหารไม่ใช่การย่อความของแต่ละหัวข้อ หรือคัดเลือกเนื้อหาของเรื่องมา แต่เป็นการอธิบายเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเอกสารที่ผู้ขอประเมินเสนอให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาในเวลาสั้น ๆ พร้อมมีข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของเอกสาร ฉะนั้น ไม่ควรเกิน ๓ หน้า กระดาษ A4

แบบการเสนอผลงานที่ ๒
(ระดับทรงคุณวุฒิ)

๑ เรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ด้าน อววน. ของประเทศไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

๒. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘.....

๓. บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital Development) ถือเป็นรากฐานสำคัญของการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อขับเคลื่อนสู่การเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วและซับซ้อน ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ครอบคลุมทั้งทักษะด้านอาชีพ (Hard Skills) เช่น ความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนทักษะด้านสังคมและอารมณ์ (Soft Skills) เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานโลก ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ภายใต้นโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) จึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของไทยในระดับสากลอย่างมีพลวัต ความร่วมมือดังกล่าวช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรและนักวิจัยของไทยได้เข้าถึงองค์ความรู้ งานวิจัยที่ล้ำสมัย และนวัตกรรมจากนานาประเทศ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสำหรับการพัฒนาทุนมนุษย์ในภูมิภาค ด้วยการเปิดเวทีให้ต่างชาติได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรในประเทศไทย อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่เข้มแข็งและยั่งยืนร่วมกัน

พันธกิจหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ข้างต้นของกองการต่างประเทศ มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อพัฒนาโครงการที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกิจกรรมครอบคลุมการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรข้ามพรมแดนในทุกระดับ อาทิ การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไปเพื่อการแลกเปลี่ยน การสนับสนุนการทำวิจัยร่วมของอาจารย์ บุคลากรและนักวิจัย การจัดทำหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศคู่ภาคี โดยได้ดำเนินโครงการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมุ่งส่งเสริมการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน (Cross-border mobility) ทั้งบุคลากรของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น ๗ ประเภทโครงการ แบ่งออกเป็น ๒๕ กิจกรรมย่อย ดังนี้

๑.๑ โครงการทุนการศึกษา ประกอบด้วย ๙ กิจกรรมย่อย ได้แก่

- ๑.๑.๑ Ernst Mach Grant – ASEA-UNINET (Full PhD Grant)
- ๑.๑.๒ Franco-Thai Scholarship Program
- ๑.๑.๓ Stipendium Hungaricum
- ๑.๑.๔ Thailand Scholarships กลุ่มที่ ๑

วิภา

- ๑.๑.๕ Thailand Scholarships กลุ่มที่ ๒
- ๑.๑.๖ Thailand Scholarships กลุ่มที่ ๓
- ๑.๑.๗ Thailand UMAP Micro-Credential Programme
- ๑.๑.๘ โครงการจัดสรรทุนการศึกษาภายใต้ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างกระทรวงศึกษาธิการไทยและจีน
- ๑.๑.๙ ทุนการศึกษาจากรัฐบาลต่างประเทศ ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศ
- ๑.๒ **โครงการทุนวิจัย** ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมย่อย ได้แก่
 - ๑.๒.๑ ASEA-UNINET Projects
 - ๑.๒.๒ Ernst Mach Grant – ASEA-UNINET (Postdoc Grant)
 - ๑.๒.๓ PHC SIAM
- ๑.๓ **โครงการทุนฝึกอบรบ** ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมย่อย ได้แก่
 - ๑.๓.๑ Ernst Mach Grant – ASEA-UNINET (Music Practice Grant)
 - ๑.๓.๒ ทุนฝึกอบรบจากรัฐบาลต่างประเทศ ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศ
 - ๑.๓.๓ โครงการอบรมภาษาจีนสำหรับบุคลากรในสังกัด อว.
- ๑.๔ **โครงการแลกเปลี่ยน** ประกอบด้วย ๒ กิจกรรมย่อย ได้แก่
 - ๑.๔.๑ AIMS Programme
 - ๑.๔.๒ UMAP
- ๑.๕ **โครงการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ** ประกอบด้วย ๓ กิจกรรมย่อย ได้แก่
 - ๑.๕.๑ The Regional Erasmus+ Week
 - ๑.๕.๒ Erasmus+ Info Session for Thailand
 - ๑.๕.๓ IAPP Thailand
- ๑.๖ **โครงการเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาษาและวัฒนธรรม** ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมย่อย ได้แก่
 - ๑.๖.๑ การแข่งขันประกวดสุนทรพจน์และความรู้ภาษาจีนระดับอุดมศึกษา “สะพานสู่ภาษาจีน”
 - ๑.๖.๒ โครงการครูอาสาสมัครชาวจีน
 - ๑.๖.๓ โครงการอาสาสมัครเกาหลี
 - ๑.๖.๔ โครงการอาสาสมัครญี่ปุ่น
- ๑.๗ **โครงการส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย** ประกอบด้วย ๑ กิจกรรมย่อย ได้แก่
 - ๑.๗.๑ การขอวีซ่าประเภท Non-Immigrant ED Plus สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ดังนั้นการขับเคลื่อนพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ มิใช่เพียงการส่งคนไปอบรมแลกเปลี่ยน ศึกษาต่อทั้งระยะสั้นและระยะยาว หรือศึกษาดูงาน แต่คือการ “นำโลกมาสู่ไทย และพาไทยไปสู่โลก” จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน บูรณาการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่ตอบโจทย์ประเทศ กลไกนี้จะเป็นกุญแจสำคัญในการพาประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางด้วยฐานความรู้และนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

๔. เหตุผล ความจำเป็น หรือที่มาของการปฏิบัติงาน

๑. **บริบทความท้าทายระดับโลกและทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ** ปัจจุบัน บริบทโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และซับซ้อน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมกลายเป็นปัจจัยชี้ขาดขีดความสามารถ

วิมล

ในการแข่งขันของประเทศ ประเทศไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) จึงมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy)” โดยเฉพาะการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG อย่างไรก็ตาม ปัญหาข้อควรสำคัญที่ชะลอการพัฒนาดังกล่าวคือ “กับดักทรัพยากรมนุษย์” กล่าวคือ ประเทศไทยยังขาดแคลนกำลังคนสมรรถนะสูงที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และขาดทักษะสากลที่จำเป็นต่อการทำงานในเวทีโลก

๒. ความจำเป็นในการเร่งสร้างทุนมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีพันธกิจหลักในการสร้างและพัฒนาากำลังคนของประเทศ แต่ลำพังการพึ่งพาทรัพยากรและองค์ความรู้ภายในประเทศเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถผลิตกำลังคนได้ทันต่อความต้องการเร่งด่วนของภาคอุตสาหกรรม และไม่ทันต่อพลวัตเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น “ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)” จึงเป็น “ความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์” มิใช่เพียงทางเลือกเพื่อใช้เป็น “ทางลัด” ในการ

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูง (Technology Transfer) จากประเทศผู้นำด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น มาสู่บุคลากรไทย

- สร้างระบบนิเวศความเป็นสากล (Internationalization) เพื่อบ่มเพาะ Global Mindset ให้กับนิสิตนักศึกษาและบุคลากร

- ยกระดับมาตรฐานอุดมศึกษา ผ่านการเทียบเคียงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถาบันชั้นนำในต่างประเทศ

๓. บทบาทของกองการต่างประเทศในฐานะกลไกขับเคลื่อน กองการต่างประเทศ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการกรอบความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงการดูแลทุนรัฐบาลและโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ (โครงการ AIMS UMAP ทุน Franco-Thai ทุนรัฐบาลอังกฤษ ฯลฯ) ตระหนักดีว่า การดำเนินงานในรูปแบบเดิมที่เน้นเพียงงานธุรการและการอำนวยความสะดวก ไม่เพียงพอต่อการตอบโจทย์ประเทศอีกต่อไป มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องยกระดับกระบวนการทำงานสู่การเป็น “ผู้กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์” โดยการบูรณาการข้อมูล วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ และสังเคราะห์บทเรียนจากการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อให้มั่นใจว่าทุกงบประมาณที่ลงทุนไปกับการพัฒนาคน และทุกความร่วมมือที่เกิดขึ้น จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

๕. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ หรือแนวคิด หรือข้อกฎหมาย ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

๑.๑ การบริหารจัดการยุทธศาสตร์: แปลงยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายกระทรวงสู่การปฏิบัติ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับงบประมาณ

๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและทูตอุดมศึกษา (International Relations & Higher Education Diplomacy): เข้าใจบริบทภูมิรัฐศาสตร์ ส่งผลต่อทิศทางเทคโนโลยี เจรจาต่อรอง และธรรมเนียมทางการทูตเพื่อสร้างความร่วมมือเท่าเทียมและเกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๓ การบริหารโครงการระหว่างประเทศ: บริหารวงจรโครงการ ตั้งแต่ริเริ่ม ติดตามประเมินผล จนถึงบริหารความเสี่ยงข้ามวัฒนธรรม

๒. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory): การศึกษาและฝึกอบรมคือการลงทุนเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานและตอบโจทย์ S-Curve

๒.๒ การทูตวิทยาศาสตร์ (Science Diplomacy): ใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสร้าง Soft Power และความเชื่อมั่นในเวทีโลก

๒.๓ ความเป็นสากลของอุดมศึกษา (Internationalization of Higher Education): บูรณาการมิติสากลในการเรียน การสอน และการวิจัย ทั้งการเคลื่อนย้ายบุคลากร (Mobility) และความเป็นสากลภายในประเทศ (Internationalization at Home)

๒.๔ การบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์: เปลี่ยนจากทำงานตามระเบียบสู่การวัดผลความคุ้มค่า และผลกระทบต่อสังคม

๓. กฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง: การปฏิบัติงานยึดหลัก นิติธรรมและความถูกต้องตามระเบียบราชการ โดยอ้างอิง

๓.๑ กฎหมายแม่บท

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ (มาตรา ๖๕: ยุทธศาสตร์ชาติ)
- พ.ร.บ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐
- พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวง อว. พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๒ ระเบียบและข้อบังคับเฉพาะ

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยความช่วยเหลือทางวิชาการและเทคนิคจากต่างประเทศ
- กฎ ก.พ. และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการบริหารทุนรัฐบาลและสัญญาเงินทุน
- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม งาน และประชุมระหว่างประเทศ
- กรอบความตกลงระหว่างประเทศ (International Frameworks)

๓.๓ MOU/MOA ระหว่างกระทรวง อว. กับหน่วยงานต่างประเทศ เช่น Campus France CSC จีน

๔. ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน

๔.๑ เป็นคณะทำงานเจรจาความร่วมมือระดับทวิภาคีกับประเทศหุ้นส่วนยุทธศาสตร์

๔.๒ วิเคราะห์และกลั่นกรองโครงการเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนด้านการต่างประเทศ

๖. รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

การดำเนินโครงการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรของประเทศไทยให้มีความรู้ความสามารถและประสพการณ์สอดคล้องกับมาตรฐานสากล อันจะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

ทั้งนี้ การดำเนินโครงการดังกล่าวข้างต้นอาศัยกระบวนการหลักจำนวน ๔ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การวางแผนและเตรียมการ (๒) การประชาสัมพันธ์และการรับสมัคร (๓) การพิจารณาคัดเลือกและการประกาศผล และ (๔) การสนับสนุนงบประมาณ การเข้าร่วมโครงการ และการติดตามและประเมินผล สามารถสรุปเป็นขั้นตอนหลักและรายละเอียดของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนหลักการดำเนินโครงการ:

(๑) การวางแผนและเตรียมการ

- ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อตกลงความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการและเพิ่มรายงานความก้าวหน้า

- แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกจากฝ่ายไทยและประเทศคู่ภาคี (หรือกำหนดกลไกแทนคณะกรรมการ)

- จัดประชุมเตรียมการและหารือร่วม เพื่อกำหนดเกณฑ์คัดเลือก สาขาวิชาเป้าหมาย กรอบงบประมาณ และขั้นตอนการดำเนินงาน

(๒) การประชาสัมพันธ์และการรับสมัคร

- ประชาสัมพันธ์โครงการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศผ่านเว็บไซต์ สื่อสังคมและสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในไทย รวมถึงสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศไทยในต่างประเทศผ่านกระทรวงการต่างประเทศ

- รับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการผ่าน ๓ ช่องทางหลัก

๑. กองการต่างประเทศ สป.อว.
๒. หน่วยงาน/สถาบันอุดมศึกษาของไทย
๓. หน่วยงานประเทศคู่ภาคี

(๓) การพิจารณาคัดเลือกและประกาศผล

- คัดเลือกโดย: ฝ่ายไทย / ฝ่ายประเทศคู่ภาคี / คณะกรรมการร่วมไทย-คู่ภาคี

- กระบวนการ: ตรวจสอบสมบัติเบื้องต้น → พิจารณารอบสุดท้าย (สัมภาษณ์ ประเมินข้อเสนอโครงการ ศักยภาพผู้แทนประเทศ)

- ประกาศผลผู้ได้รับทุนตามเงื่อนไขโครงการ: ผ่านหน่วยงานไทย ประเทศคู่ภาคีหรือคณะกรรมการร่วม

(๔) การสนับสนุนงบประมาณ การเข้าร่วมโครงการ และติดตามประเมินผล

- สนับสนุนงบประมาณ: โดยฝ่ายไทย / ฝ่ายประเทศคู่ภาคี / ร่วมกัน (ครอบคลุมค่าใช้จ่ายการศึกษา ค่าครองชีพ ที่พัก ค่าเดินทาง)

- การเข้าร่วมโครงการ: ผู้ได้รับทุนทั้งไทยและต่างประเทศเข้าร่วมศึกษา วิจัย แลกเปลี่ยนตามเงื่อนไขโครงการ

- ติดตามและประเมินผล: จัดทำรายงานความก้าวหน้า ประชุมติดตาม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปรับปรุงโครงการ และเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างการรับรู้และแรงจูงใจในอนาคต

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๗.๑ เชิงปริมาณ

- ผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสิ้นจำนวนมาก ครอบคลุมนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรวิจัย และบุคคลทั่วไป

- ประเภทโครงการ ครอบคลุมทุนการศึกษา ทุนวิจัย ทุนฝึกอบรม โครงการแลกเปลี่ยน การเสริมสร้างเครือข่ายวิชาการ และโครงการพัฒนาภาษาและวัฒนธรรม

- ความหลากหลายเชิงชาติพันธุ์ มีผู้เข้าร่วมชาวต่างชาติจากหลายประเทศ เช่น กัมพูชา จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เมียนมา ลาว และเวียดนาม

- สถาบันเข้าร่วมโครงการ ทั้งไทยและต่างประเทศหลายแห่ง ครอบคลุมหลากหลายสาขาวิชา โดยสาขาที่มีผู้เข้าร่วมสูงสุด ๓ อันดับแรกสะท้อนความต้องการและแนวโน้มด้านวิชาการของประเทศ

- กลุ่มเป้าหมายหลัก จำแนกเป็น นักเรียน/นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา นักวิจัย/บุคลากรหน่วยงานภายใต้ อว. และบุคคลทั่วไป

๗.๒ เชิงคุณภาพ

- การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะ: ผู้เข้าร่วมได้รับโอกาสเสริมสร้างความรู้และทักษะเชิงวิชาชีพ และวิจัย ทำให้สามารถต่อยอดสู่การพัฒนากำลังคนคุณภาพสูงและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศ

- การยกระดับงานวิจัย: พัฒนาศักยภาพการวิจัยและความเชี่ยวชาญในสาขาที่ตอบสนองความต้องการของประเทศ สนับสนุนมาตรฐานสากลและการสร้างองค์ความรู้ใหม่

กิตติ :

- การเสริมสร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างประเทศ: การแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีระหว่างไทยและประเทศคู่ภาคีมีความเข้มแข็งและยั่งยืน ทำให้เกิดโครงการใหม่และความร่วมมือเชิงนวัตกรรม
- การส่งเสริมความเป็นสากลของสถาบันไทย: การเคลื่อนย้ายบุคลากรทั้ง Inbound และ Outbound ช่วยเพิ่มประสบการณ์ระหว่างประเทศ และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิจัย
- การสร้าง Soft Power ทางการศึกษา: โครงการช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในเวทีนานาชาติ ส่งเสริมการเป็น Education Hub ของภูมิภาค
- การเสริมสร้างความร่วมมือและภาพลักษณ์ประเทศ: การสร้างเครือข่ายกับประเทศคู่ความร่วมมือเพิ่มความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์เชิงบวกของไทย
- การยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: โครงการสนับสนุนความสัมพันธ์ทวิภาคีและพหุภาคี ด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พร้อมสร้างรากฐานสำหรับความร่วมมือในอนาคต

๘. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๘.๑ ระดับบุคคล

- การเข้าถึงความรู้และทรัพยากรสากล: นักเรียน นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรไทย ได้รับโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะเชิงวิชาการจากต่างประเทศ สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาการเรียนการสอน งานวิจัย และนวัตกรรมใหม่ เพิ่มศักยภาพการแข่งขันในระดับนานาชาติ
- ทักษะข้ามวัฒนธรรม: ผู้เข้าร่วมพัฒนาความสามารถด้านการปรับตัว การสื่อสาร และการทำงาน ร่วมกับบุคลากรหลากหลายวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นต่อการทำงานในยุคโลกาภิวัตน์
- ความสำเร็จเปรียบในอนาคต: การเข้าร่วมโครงการช่วยสร้าง Portfolio ที่โดดเด่น ส่งผลต่อการสมัครงาน การศึกษาต่อ และการขอทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๘.๒ ระดับสถาบัน

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ: สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานวิจัยไทยสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การพัฒนาหลักสูตร และงานวิจัย ที่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ
- ยกระดับคุณภาพการศึกษาและวิจัย: นำองค์ความรู้และแนวปฏิบัติจากต่างประเทศมาปรับใช้ เพิ่มมาตรฐานหลักสูตร การเรียนการสอน และงานวิจัย ทำให้สถาบันไทยได้รับการยอมรับในระดับสากล
- ระบบนิเวศเชื่อมโยงการศึกษา-อุตสาหกรรม: ความร่วมมือระหว่างประเทศช่วยสร้างช่องทาง ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่ภาคเอกชนและสังคม
- เสริมภาพลักษณ์และความยั่งยืนของเครือข่าย: โครงการช่วยให้สถาบันไทยได้รับการจัดอันดับ ดีขึ้น ดึงดูดนักศึกษาและนักวิจัยต่างชาติ และสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าสำหรับความร่วมมือระยะยาว

๘.๓ ระดับประเทศ

- เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: การลงนาม MOU/ข้อตกลงวิชาการกับประเทศคู่ภาคี ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความต่อเนื่องของความร่วมมือ
- ภาพลักษณ์และบทบาทไทยในเวทีโลก: โครงการสะท้อนความมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริมบทบาทไทยในฐานะผู้นำด้านทุนมนุษย์ในภูมิภาค
- สนับสนุนนโยบายสาธารณะและการลงทุน: ข้อมูลเชิงประจักษ์จากโครงการช่วยกำหนดทิศทางการลงทุนด้านการศึกษาและวิจัย และใช้สนับสนุนการเจรจาความร่วมมือใหม่ ๆ

๘.๔ เชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDGs:

- เป้าหมายที่ ๔ (Quality Education): เพิ่มโอกาสเรียนรู้และวิจัยในระดับสากล ดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ และยกระดับมาตรฐานการศึกษา

- เป้าหมายที่ ๙ (Industry, Innovation and Infrastructure): พัฒนากำลังคนด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ เช่น AI เซมิคอนดักเตอร์ ยานยนต์ไฟฟ้า

- เป้าหมายที่ ๑๗ (Partnerships for the Goals): สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างยั่งยืนผ่านโครงการสำคัญ เช่น AIMS Stipendium Hungaricum ASEAN-UNINET UMAP Erasmus+ และ Thailand Scholarships

๙. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๙.๑ ด้านระบบการประชาสัมพันธ์และการรับสมัคร

- ระบบการรับสมัครยังไม่มีมาตรฐานกลาง เนื่องจากแต่ละโครงการและคู่ภาคีกำหนดรูปแบบต่างกัน เช่น การยื่นเอกสารแบบกระดาษ การสมัครออนไลน์ หรือผ่านต้นสังกัด ทำให้ผู้สมัครเกิดความสับสน และต้องจัดเตรียมเอกสารหลายรูปแบบ

- การสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลยังไม่ทั่วถึงผู้สมัครบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง หรือทันต่อเวลา ส่งผลให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน พลาดโอกาสในการสมัคร และลดประสิทธิภาพการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๙.๒ ด้านการสื่อสาร ประสานงาน และการบริหารจัดการ

- ความล่าช้าในการสื่อสารและการแจ้งผล เกิดจากกระบวนการอนุมัติหลายระดับในประเทศคู่ภาคี ทำให้การประกาศผลล่าช้า ไม่สอดคล้องกับปฏิทินการศึกษาไทย และส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้สมัคร

- ข้อจำกัดด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรที่รับผิดชอบต้องดูแลหลายโครงการพร้อมกัน ส่งผลให้ภาระงานสูงและไม่สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างใกล้ชิด

๑๐. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑๐.๑ ด้านข้อกำหนด เงื่อนไข และกฎระเบียบของทุน/โครงการ

- ความแตกต่างด้านกฎระเบียบและขั้นตอนของแต่ละประเทศ เช่น การใช้แบบฟอร์มเฉพาะ การกำหนดเอกสารประกอบเพิ่มเติม ทำให้เกิดความซับซ้อนในการดำเนินงานและยืดระยะเวลาการพิจารณา

- ข้อจำกัดด้านจำนวนทุนและสาขาวิชา ประเทศคู่ภาคีบางแห่งจัดสรรทุนจำกัดหรือเน้นสาขาที่ไม่ตรงกับความต้องการของไทย ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนของประเทศได้อย่างเต็มที่

- ข้อกำหนดทางกฎหมายและด้านวีซ่า มีขั้นตอนที่ซับซ้อนและเข้มงวด เช่น การขอวีซ่าล่าช้า หรือข้อจำกัดด้านการพำนักและการทำงาน ส่งผลให้ผู้ได้รับทุนไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมโครงการได้ตามกำหนด

- ความต่อเนื่องของโครงการ บางโครงการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายหรือการจัดลำดับความสำคัญของประเทศคู่ภาคี ทำให้เงื่อนไขถูกปรับเปลี่ยนกลางคันหรือโครงการหยุดชะงักสร้างความไม่แน่นอนต่อผู้สมัครและฝ่ายดำเนินงาน

๑๐.๒ ด้านผู้สมัครและผู้เข้าร่วมโครงการ

- การสละสิทธิ์หรือเลื่อนกำหนดเข้าร่วมโครงการ พบว่ามีผู้สมัครบางรายสละสิทธิ์ภายหลังการคัดเลือก เนื่องจากภาระส่วนตัวหรือข้อจำกัดเฉพาะ ทำให้เสียโอกาสในการใช้ทุนและอาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประเทศคู่ภาคีที่จัดสรรทุน

- การมีส่วนร่วมหลังสิ้นสุดโครงการ ผู้เข้าร่วมบางส่วนไม่ส่งรายงานผลหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมติดตามผล ส่งผลให้ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการประเมินผลและไม่สามารถพัฒนาเครือข่ายศิษย์เก่าได้อย่างเข้มแข็ง

๑๐.๓ ด้านการติดตามและประเมินผล

- การจัดเก็บและติดตามข้อมูลยังไม่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกัน แม้จะมีการกำหนดให้ผู้เข้าร่วมและหน่วยงานต้นสังกัดรายงานผลแต่ยังขาดระบบกลางที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การรวบรวม วิเคราะห์และประเมินผลเชิงนโยบายทำได้ไม่ครบถ้วนและไม่ต่อเนื่อง

๑๑. ข้อเสนอแนะ

๑๑.๑ ด้านระบบการประชาสัมพันธ์และการรับสมัคร

- ควรพัฒนาระบบกลางสำหรับการรับสมัครทุนที่สามารถบูรณาการข้อมูลของหลายโครงการไว้ในแพลตฟอร์มเดียว เช่น การจัดทำ One-stop Online Application ที่รองรับเอกสารหลายรูปแบบและปรับใช้ได้กับประเทศคู่ภาคี เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความสะดวกแก่ผู้สมัคร

- จัดทำคู่มือการสมัคร (Guideline/FAQ) เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละโครงการ และเผยแพร่ผ่านหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ หน่วยงานต้นสังกัด และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ผู้สมัครได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและทันเวลา

๑๑.๒ ด้านข้อกำหนด เงื่อนไข และกฎระเบียบของทุน/โครงการ

- เสนอให้มีการเจรจาหรือเชิงนโยบายกับประเทศคู่ภาคีเพื่อลดความซับซ้อนของกฎระเบียบ เช่น การใช้แบบฟอร์มมาตรฐานหรือการยอมรับเอกสารร่วมกัน (Mutual Recognition)

- ผลักดันให้มีการขยายสาขาวิชาและเพิ่มจำนวนทุนโดยเฉพาะสาขาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนของไทย เช่น เซมิคอนดักเตอร์ ยานยนต์ไฟฟ้า และปัญญาประดิษฐ์

- ประสานงานเชิงรุกกับสถานทูตและหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศคู่ภาคีเพื่ออำนวยความสะดวกด้านวีซ่าและลดระยะเวลาในการดำเนินการ

- ส่งเสริมการทำแผนความร่วมมือระยะยาว (MOU/Agreement) ที่ช่วยสร้างความต่อเนื่องของโครงการแม้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายในประเทศคู่ภาคี

๑๑.๓ ด้านการสื่อสาร ประสานงาน และการบริหารจัดการ

- จัดตั้งระบบติดตามและแจ้งผลแบบดิจิทัลที่สามารถตรวจสอบสถานะการพิจารณาและประกาศผลได้แบบเรียลไทม์เพื่อลดความล่าช้าในการสื่อสาร

- พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนงานและการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เฉพาะด้านเพื่อลดภาระงานที่มากเกินไป

๑๑.๔ ด้านผู้สมัครและผู้เข้าร่วมโครงการ

- พัฒนากลไกการสำรองผู้สมัคร (Alternate List) เพื่อลดผลกระทบจากการสละสิทธิ์ โดยสามารถเรียกผู้สมัครสำรองเข้าร่วมได้ทันที

- กำหนดเงื่อนไขการมีส่วนร่วมหลังสิ้นสุดโครงการ เช่น การบังคับส่งรายงาน การเข้าร่วมกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ/ติดตามผล หรือการเข้าร่วมเครือข่ายศิษย์เก่า โดยอาจเชื่อมโยงกับเกียรติบัตรหรือเอกสารรับรองการเข้าร่วม เพื่อสร้างแรงจูงใจ

๑๑.๕ ด้านการติดตามและประเมินผล

- พัฒนาระบบข้อมูลกลางสำหรับเก็บข้อมูลผู้สมัคร ผู้ได้รับทุน และผลลัพธ์หลังการเข้าร่วมโครงการ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานต้นสังกัดและประเทศคู่ภาคี

- จัดให้มีการประเมินผลเชิงระบบอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบการวางแผนและเจรจาความร่วมมือในอนาคต

๑๒. การเผยแพร่ผลงาน

๑๒.๑ ระดับผู้บริหาร: จัดทำ Policy Brief และ Executive Summary เสนอต่อผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันการตัดสินใจเชิงนโยบาย

๑๒.๒ ระดับปฏิบัติ: จัดทำคู่มือ แนวทางปฏิบัติ และรายงานสรุปสำหรับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อให้เข้าใจโครงการและปรับหลักสูตร/กิจกรรมให้สอดคล้อง

๑๒.๓ ระดับสาธารณะ: ใช้ Infographics Video Summary และบทความในสื่อหลัก อธิบายโอกาสและประโยชน์ของโครงการให้นักศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนรับรู้

๑๒.๔ เวทีนานาชาติ: นำเสนอผลงานใน APEC ASEAN COSTI UNESCO และตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ เพื่อสร้างการยอมรับและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ

 หมายเหตุ : ๑) กรณีผลงานเป็นงานวิจัย หัวข้อการนำเสนอให้เป็นไปตามรูปแบบของงานวิจัย

๒) บทสรุปผู้บริหารไม่ใช่การย่อความของแต่ละหัวข้อ หรือคัดเลือกเนื้อหาของเรื่องมา แต่เป็นการอธิบายเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเอกสารที่ผู้ขอประเมินเสนอให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาในเวลาสั้น ๆ พร้อมมีข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของเอกสาร ฉะนั้น ไม่ควรเกิน ๓ หน้า กระดาษ A4

ดีลิน

แบบการเสนอข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับทรงคุณวุฒิ)

๑. เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษาและนวัตกรรมระดับนานาชาติ
(International Higher Education & Innovation Hub)

๒. หลักการและเหตุผล

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยรายงานจาก สถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) ในเอกสาร *IMD World Competitiveness Yearbook 2024* ระบุว่า แม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่ดี แต่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคุณภาพการศึกษายังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญที่ต้องเร่งยกระดับเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (Technological Disruption) และการแข่งขันที่รุนแรงในภูมิภาค ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยกำลังเผชิญกับแรงกดดันทางโครงสร้างประชากรจากการก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Aged Society)” ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-Curve) ที่ต้องการแรงงานทักษะสูง สอดคล้องกับข้อมูลจาก สถานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ในรายงาน *การศึกษาสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทยเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (๒๕๖๖)* ที่ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีความต้องการบุคลากรด้านดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีขั้นสูงเพิ่มขึ้นกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตำแหน่ง ภายในระยะเวลา ๕ ปีข้างหน้า ซึ่งระบบการผลิตบัณฑิตในประเทศเพียงลำพังอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ทันทั่วถึง

ในด้านสถานะความเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา จากข้อมูลสถิติของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอ.อว.) ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕ พบว่า มีนักศึกษาต่างชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทยจำนวนประมาณ ๓๖,๐๐๐ คน โดยกลุ่มหลักยังคงเป็นนักศึกษาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศในกลุ่ม CLMV ซึ่งแม้ตัวเลขดังกล่าวจะสะท้อนความสำเร็จในเชิงปริมาณ (Quantity) แต่ในเชิงคุณภาพและยุทธศาสตร์พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ในสาขาสังคมศาสตร์และการบริหารจัดการ ในขณะที่สัดส่วนของนักศึกษาหรือนักวิจัยต่างชาติในระดับบัณฑิตศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์ (STEM) ที่จะนำไปสู่การจดสิทธิบัตรหรือสร้างนวัตกรรมยังมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในอาเซียนอย่างสิงคโปร์ที่มีนโยบายดึงดูด Global Talent อย่างชัดเจน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การดำเนินนโยบายในรูปแบบเดิมจึงไม่เพียงพอ การยกระดับยุทธศาสตร์จาก “Education Hub” สู่การเป็น “ศูนย์กลางการอุดมศึกษาและนวัตกรรมระดับนานาชาติ (International Higher Education & Innovation Hub)” จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน โดยต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการมองนักศึกษาต่างชาติเป็นเพียงผู้รับบริการทางการศึกษา ให้กลายเป็น “หุ้นส่วนการสร้างนวัตกรรม (Innovation Partners)” แนวทางนี้สอดคล้องกับนโยบาย “การพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University)” ของกระทรวง อว. ที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ โดยอาศัยจุดแข็งของไทยด้านภูมิรัฐศาสตร์ ค่าครองชีพที่สมเหตุสมผล และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Niche Areas) เช่น ความเป็นเลิศทางการแพทย์ (Medical Hub) และอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคตมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดมันสมองระดับโลกให้เข้ามาเรียนรู้ วิจัยและประกอบธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกทางเศรษฐกิจ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่บุคลากรไทย อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

โอกาสในวิกฤตและการเปลี่ยนผ่านสู่ฐานนวัตกรรม ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่มีความผันผวนสูง

กัม

(VUCA World) ประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์จากการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ประกอบกับจุดแข็งด้าน “Soft Power” และ คุณภาพชีวิตที่ดึงดูดชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ภายใต้โอกาสเหล่านี้ประเทศไทยกำลังเผชิญกับ “กับดักเชิงโครงสร้าง” ที่สำคัญ กล่าวคือ ระบบการศึกษาและวิจัยของไทยยังคงอยู่ในสถานะ “ผู้รับเอาเทคโนโลยี” มากกว่าการเป็น “ผู้สร้างนวัตกรรม”

ข้อมูลจากผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันโดย IMD World Competitiveness Center ในรายงาน *IMD World Talent Ranking 2023* ซึ่งให้เห็นประเด็นที่น่ากังวล โดยเฉพาะด้านการลงทุนและการพัฒนา (Investment & Development) ซึ่งไทยยังมีข้อจำกัดเรื่องสัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาต่อจำนวนประชากร นอกจากนี้ รายงาน *Global Innovation Index (GII) 2023* ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ยังสะท้อนภาพที่ชัดเจนว่า แม้ไทยจะมีความโดดเด่นในด้านการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ แต่ในมิติของ “การสร้างองค์ความรู้ใหม่” และ “ทุนมนุษย์ด้านการวิจัย” เรายังตามหลังประเทศผู้นำในเอเชียอย่างมีนัยสำคัญ ข้อมูลเหล่านี้บ่งชี้ว่าการพึ่งพาเพียงภาคการท่องเที่ยวและการผลิตแบบเดิมไม่เพียงพอที่จะพาประเทศก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางได้

ดังนั้น การยกระดับประเทศไทยสู่การเป็น Hub ทางการอุดมศึกษาและนวัตกรรม จึงไม่ใช่เพียงนโยบายทางเลือก แต่เป็น “ทางรอด” ในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ หัวใจสำคัญไม่ได้อยู่ที่การดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเพื่อเพิ่มรายได้ให้มหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียวแต่คือการเข้าสู่สนามแข่งขันใน “สงครามแย่งชิงคนเก่ง” เพื่อดึงดูดมันสมองและผู้เชี่ยวชาญระดับโลกเข้ามาช่วยขับเคลื่อนระบบนิเวศนวัตกรรม (Innovation Ecosystem) ของไทย

โอกาสที่เป็นรูปธรรมที่สุดของไทย คือการเชื่อมโยงภาคการศึกษาเข้ากับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ผ่านโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ซึ่ง สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ได้ระบุไว้ใน *สมุดปกขาว: การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG ของประเทศไทย (2564)* โดยคาดการณ์ว่าจะสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้สูงถึง ๔.๔ ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๔ ของ GDP ภายในปี ๒๕๗๐

หากสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทจาก “สถานศึกษา” มาเป็น “พื้นที่ทดลองนวัตกรรมจริง (Living Lab)” โดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและภาคบริการที่เข้มแข็งเป็นฐาน เราจะสามารถดึงดูดนักวิจัยและผู้ประกอบการจากทั่วโลกให้เข้ามาใช้ไทยเป็นฐานในการพัฒนานวัตกรรมสีเขียว ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืนในที่สุด

๓.๑ บทวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis: SWOT)

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพในการขับเคลื่อนนโยบาย โดยอ้างอิงข้อมูลจากแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และสถานการณ์การแข่งขันระดับโลก พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)	
โครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยที่เข้มแข็ง	ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พร้อมรองรับการต่อยอดเชิงพาณิชย์ เช่น อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย (Thailand Science Park) และเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ซึ่งบริหารจัดการโดย สวทช. และ ปตท. ตามลำดับ เป็น Ecosystem ที่เอื้อต่อการลงทุน R&D (สวทช., ๒๕๖๖)

กัม

สถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพระดับภูมิภาค	มีสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการยอมรับในเวทีนานาชาติ เช่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) และมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (National Research Universities) ซึ่งมีความพร้อมด้านหลักสูตรนานาชาติและการวิจัยร่วมกับต่างประเทศ
นโยบายสนับสนุนเชิงรุก	รัฐบาลมีนโยบายพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Reinventing University) และมาตรการทางภาษีของ BOI ที่ส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพ
จุดอ่อน (Weaknesses)	
สมรรถนะสากลของทรัพยากรมนุษย์	ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี ๒๕๖๖ บ่งชี้ว่า “ทักษะภาษาอังกฤษ” และ “คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์” ของไทยยังเป็นรองประเทศคู่แข่งในอาเซียน ส่งผลต่อการดึงดูดนักศึกษาและ Talent คุณภาพสูง (IMD, 2023)
ความซับซ้อนของกฎระเบียบ (Red Tape)	กระบวนการขอวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) สำหรับนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญต่างชาติยังขาดความคล่องตัว แม้จะมี Smart Visa แต่การเข้าถึงและเงื่อนไขยังเป็นอุปสรรคต่อสถาบันการศึกษา (สอวช., ๒๕๖๖)
Gap ระหว่างภาคการศึกษากับอุตสาหกรรม	การผลิตกำลังคนยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) อย่างเต็มที่ ขาดกลไกการร่วมผลิต (Co-creation) ที่เป็นระบบ
โอกาส (Opportunities)	
การขยายตัวของตลาดการศึกษาเอเชีย	ความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพในภูมิภาค CLMV และจีนตอนใต้เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมไฮเทคมายังไทย สร้างความต้องการแรงงานทักษะสูง
เครือข่ายความร่วมมือระดับโลก	ความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ เช่น Thai-UK World Class University Consortium เปิดโอกาสให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูง (British Council, 2023)
ภัยคุกคาม (Threats)	
การแข่งขันในภูมิภาค	สิงคโปร์และเวียดนามมีการเร่งปฏิรูปการศึกษาและดึงดูดมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกมาตั้งวิทยาเขตจำนวนมากเพิ่มขึ้น
Disruptive Technology	การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วทำให้อายุขององค์ความรู้สั้นลง หลักสูตรแบบดั้งเดิมปรับตัวไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

๓.๒ แนวคิดและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็น “International Higher Education & Innovation Hub” อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ขอเสนอ ๕ กลยุทธ์ขับเคลื่อน ดังนี้

ก.ค.ค.

๑) ปฏิรูประบบกฎหมายและอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูด Global Talent

แนวทางปฏิบัติ	บูรณาการความร่วมมือระหว่างกระทรวง อว. BOI และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาระบบ “One-Stop Service for Education & Research”
มาตรการเร่งด่วน	ขยายผลการใช้ Long-Term Resident (LTR) Visa กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ให้ครอบคลุมถึงนักวิจัยหลังปริญญาเอก (Post-doc) และอาจารย์ชาวต่างชาติในสาขาขาดแคลน โดยใช้กลไก Higher Education Sandbox ยกเว้นเกณฑ์อัตราส่วนการจ้างงานไทย:ต่างชาติ เพื่อดึงดูด Brain Power เข้าสู่ระบบวิจัยไทย (BOI, ๒๕๖๕)

๒) ยกกระดับมาตรฐานหลักสูตรสู่สากล

แนวทางปฏิบัติ	ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาไทยนำหลักสูตรเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานระดับโลก โดยเฉพาะมาตรฐาน ABET (Accreditation Board for Engineering and Technology) ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการันตีสมรรถนะบัณฑิตให้เป็นที่ยอมรับในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี
นวัตกรรมหลักสูตร	ส่งเสริมหลักสูตรแบบระบบ Modular และ Micro-credentials ที่สะสมหน่วยกิตได้ เพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการ Upskill/Reskill ของบุคลากรวัยทำงาน ทั้งชาวไทยและต่างชาติ

๓) มุ่งเน้นสาขาแห่งอนาคตตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG

แนวทางปฏิบัติ	กำหนด Flagship Sectors เพื่อสร้างความเป็นเลิศเฉพาะด้าน (Niche Hub) ที่ไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - Health & Wellness Hub: ยกกระดับแพทยศาสตรศึกษาและวิจัยคลินิก รองรับ Medical Tourism - Food & Agri-Tech Hub: วิจัยนวัตกรรมอาหารแห่งอนาคต และเกษตรแม่นยำ - Creative & Digital Hub: พัฒนา Talent ด้าน AI, Data Science และเศรษฐกิจสร้างสรรค์
เป้าหมาย	สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สศช., ๒๕๖๖)

๔) สร้างระบบนิเวศการร่วมผลิตบุคลากรกับภาคอุตสาหกรรม

แนวทางปฏิบัติ	เปลี่ยนรูปแบบการศึกษาจาก “Supply-push” เป็น “Demand-pull” ผ่านโมเดล Talent Mobility หรือรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้อง
มาตรการจูงใจ	ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมออกแบบหลักสูตรและลงทุนในเครื่องมือวิจัย โดยได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ๒๕๐% ตามมาตรการของกรมสรรพากรและ BOI เพื่อสร้างบัณฑิตที่ “จบแล้วทำงานได้ทันที”

๕) พลิกโฉมมหาวิทยาลัยสู่ฐานการวิจัยเชิงพาณิชย์

แนวทางปฏิบัติ	ปลดล็อกระเบียบให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดตั้งบริษัทโฮลดิ้ง (Holding Company) หรือวิสาหกิจเริ่มต้น (Spin-off) ได้อย่างคล่องตัว
---------------	---

เป้าหมาย	เพิ่มสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของประเทศให้ถึงร้อยละ ๒ ของ GDP ตามเป้าหมายของ สอวช. โดยเน้นการวิจัยที่แก้ปัญหาประเทศ (Issue-based) และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจริง (สอวช., ๒๕๖๖)
----------	---

๓.๓ ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไข

ข้อจำกัด/ความเสี่ยง	แนวทางแก้ไข
๑. การทำงานแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน นโยบาย การศึกษา และเศรษฐกิจ	จัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ Hub การอุดมศึกษานานาชาติ (Steering Committee)” ภายใต้สภานโยบายฯ โดยมี นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกฯ เป็นประธาน เพื่อสั่งการข้ามกระทรวง
๒. งบประมาณจำกัด การยกระดับมาตรฐานและเครื่องมือวิจัยต้องใช้ทุนสูง	ใช้กลไก Matching Fund ระหว่างรัฐและเอกชน และส่งเสริม University Endowment Fund (กองทุนสะสมของมหาวิทยาลัย) เพื่อลดการพึ่งพางบประมาณแผ่นดิน
๓. สมรรถนะบุคลากร อาจารย์และเจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดทักษะสากล	บังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัลในการประเมินเลื่อนตำแหน่ง พร้อมจัดงบประมาณสนับสนุนการ Upskill อย่างเข้มข้น

ดังนั้นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษาและนวัตกรรมระดับนานาชาติ มิใช่เพียงภารกิจทางการศึกษา แต่คือ “กลไกทางเศรษฐกิจ” ใหม่ที่จะนำพาประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง การดำเนินการตามข้อเสนอทั้ง ๕ ประเด็น โดยเฉพาะการยกระดับมาตรฐานสู่สากล เช่น ABET AACSB การปลดล็อกกฎระเบียบด้วย Sandbox และการเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง รองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ ๔ (Quality Education) เป้าหมายที่ ๘ (Decent Work) และเป้าหมายที่ ๙ (Industry, Innovation and Infrastructure) ได้อย่างแท้จริง

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) เกิดระบบนิเวศที่ดึงดูดคนเก่งและสร้างความเชื่อมั่นให้นานาชาติ ประเทศไทยจะมีระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งเปรียบเสมือนตราประทับรับรองคุณภาพที่ทั่วโลกเข้าใจตรงกัน ส่งผลให้สามารถ “ดึงดูด” นักศึกษาต่างชาติ นักวิจัยชั้นนำและผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีให้เข้ามาเรียนและทำงานในประเทศไทยได้ง่ายขึ้น ลดกำแพงเรื่องความไม่เชื่อมั่นในวุฒิการศึกษา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างยั่งยืน

๒) สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากฐานความรู้และนวัตกรรม ผลลัพธ์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษาจะส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศใน ๒ รูปแบบ

- เศรษฐกิจทางตรง: สร้างรายได้เข้าประเทศจากการเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษานานาชาติ การดึงดูดเม็ดเงินลงทุนด้านการวิจัยจากบริษัทข้ามชาติ และการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาและสุขภาพ
- เศรษฐกิจทางอ้อม: เกิดการสร้างธุรกิจใหม่ (Startups) จากงานวิจัยในมหาวิทยาลัยที่สามารถนำไปขายหรือใช้ได้จริงในเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อน GDP ของประเทศให้เติบโตจากสินค้า นวัตกรรมมูลค่าสูงแทนการพึ่งพาแรงงานราคาถูก

๓) ยกระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัยไทยในเวทีโลก (Global Recognition) การได้รับการรับรองมาตรฐานระดับโลกอย่าง ABET AACSB จะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้มหาวิทยาลัยไทยก้าวขึ้นสู่ทำเนียบสถาบันชั้นนำ ผลที่ตามมาคือ “อันดับมหาวิทยาลัยโลก (World University Rankings)” ที่ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ ความพร้อมด้านงานวิจัย และความเป็นสากล สิ่งนี้จะสร้างความภาคภูมิใจและเป็นแรงจูงใจให้เครือข่ายมหาวิทยาลัยระดับโลกอื่น ๆ ต้องการเข้ามาทำความร่วมมือกับประเทศไทย

๔) พลิกโฉมโครงสร้างกำลังคนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ภาคอุตสาหกรรม ระบบการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-Based Education) จะทำให้ประเทศไทยสามารถผลิต “กำลังคนสมรรถนะสูง” ที่มีทักษะตรงตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า ดิจิทัล การแพทย์ครบวงจร บัณฑิตที่จบออกมาจะสามารถทำงานได้ทันทีโดยไม่ต้องฝึกฝนใหม่ นอกจากนี้ ยังจะเกิดช่องทางที่สะดวกขึ้นในการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากห้องปฏิบัติการในมหาวิทยาลัยไปสู่โรงงานผลิตในภาคอุตสาหกรรม ช่วยลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

การดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษาและนวัตกรรมระดับนานาชาติ คาดว่าจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

๑) เชิงปริมาณ (Quantitative Outcomes)

- การเคลื่อนย้ายเข้ามาของทุนมนุษย์คุณภาพสูง
 - จำนวนนักศึกษาต่างชาติ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญระดับสูงที่เข้ามาในระบบอุดมศึกษาและระบบวิจัยไทย เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐-๑๕ ต่อปี ในระยะ ๕ ปีข้างหน้า
 - เกิดการดึงดูดกลุ่มผู้ทำงานอิสระด้านดิจิทัลและบุคลากรที่มีศักยภาพสูงระดับโลก (Global Talents) ให้เข้ามาพำนักและทำงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาหรือภาคเอกชนไทย ผ่านมาตรการจูงใจและโครงการวีซ่าทักษะสูงอย่างเป็นรูปธรรม
- มูลค่าทางเศรษฐกิจจากการศึกษาและนวัตกรรม
 - สร้างรายได้หมุนเวียนเข้าสู่ประเทศจากการเป็น Higher Education Hub ครอบคลุมค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าครองชีพ และการท่องเที่ยวของเครือข่าย รวมถึงรายได้จากงานวิจัยเชิงพาณิชย์ คิดเป็นมูลค่ารวมไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี
 - จำนวนวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม หรือสตาร์ทอัพเทคโนโลยีเชิงลึกที่ได้รับการบ่มเพาะจากมหาวิทยาลัยและต่อยอดสู่ตลาดสากล มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
- ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขัน
 - อันดับมหาวิทยาลัยไทยในการจัดอันดับโลก (World University Rankings) ปรับตัวสูงขึ้นโดยสถาบันอุดมศึกษาไทยติดอันดับ Top 100 ของเอเชีย หรือ Top 200 ของโลกเพิ่มขึ้น
 - สัดส่วนงบประมาณการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนที่ร่วมลงทุนกับสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มสูงขึ้นสอดคล้องกับเป้าหมายการลงทุน R&D รวมของประเทศ (มุ่งสู่ร้อยละ ๒ ของ GDP)

๒) เชิงคุณภาพ (Qualitative Outcomes)

- การปฏิรูปกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อระบบนิเวศนวัตกรรม
 - เกิดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคจนสำเร็จเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกด้านวีซ่าและการอนุญาตทำงานสำหรับบุคลากรที่มีศักยภาพสูงระดับโลก (Global Talents) และนักวิจัยต่างชาติ

กมล

- มีกลไกการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความเป็นสากล เอื้อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีข้ามพรมแดนได้อย่างคล่องตัว
- การสร้างชื่อเสียงและอิทธิพลทางวัฒนธรรม
 - ประเทศไทยได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่าเป็น “จุดหมายปลายทางชั้นนำด้านการศึกษาและนวัตกรรม” ควบคู่ไปกับจุดแข็งด้านคุณภาพชีวิตและการบริการ
 - เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิจัยระดับโลกที่เข้มแข็งทำให้ไทยยกระดับเป็นฐานการวิจัยและพัฒนาศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน
- การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy) ผ่านงานวิจัยและนวัตกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม
 - เกิดการกระจายโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ระดับสากลสู่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ

(ลงชื่อ)

(นางสาวลักขมณ สมานสินธุ์)

ผู้ขอประเมิน

(วันที่) ๑๕ /มกราคม/ ๒๕๖๙

